

VÍZTECHNOLÓGIA (ioncserés vízkezelés)

Laboratóriumi gyakorlat

A természetes vizek

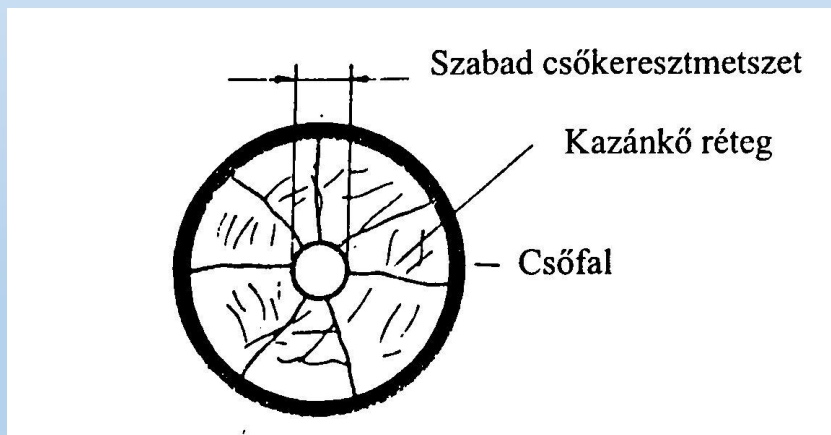
kationok (pl.: Na^+ , Ca^{++} , Mg^{++} , H^+ , K^+ , NH_4^+ , Fe^{++} , stb.)

anionok (Cl^- , SO_4^{--} , NO_3^- , PO_4^{---} , HCO_3^- , CO_3^{--} stb.)

Ca^{2+} , Mg^{2+} a keménységet okozó sók

rontja a kazánok fűtőfelületének hőátadását

anyagok túlhevülését, és ezáltal szilárdságcsökkenést, így robbanásveszélyt okoz
csővezetékek keresztmetszet-csökkenés

karbonát keménység (KK) - kalcium- és magnézium-hidrokarbonátok

hő hatására elbomlanak és a képződő kalcium- és magnézium karbonát (kazánkő) szilárd formában kiválik.

Nemkarbonát keménység (NKK)

A kalcium és magnézium ionok összes többi oldható sói.

a víz elpárolgásával bekövetkező, töményedés miatt válnak ki

Összes keménység (ÖK)

$$\text{ÖK} = \text{KK} + \text{NKK}$$

Mértékegysége:

kalcium-oxid egyenértékben

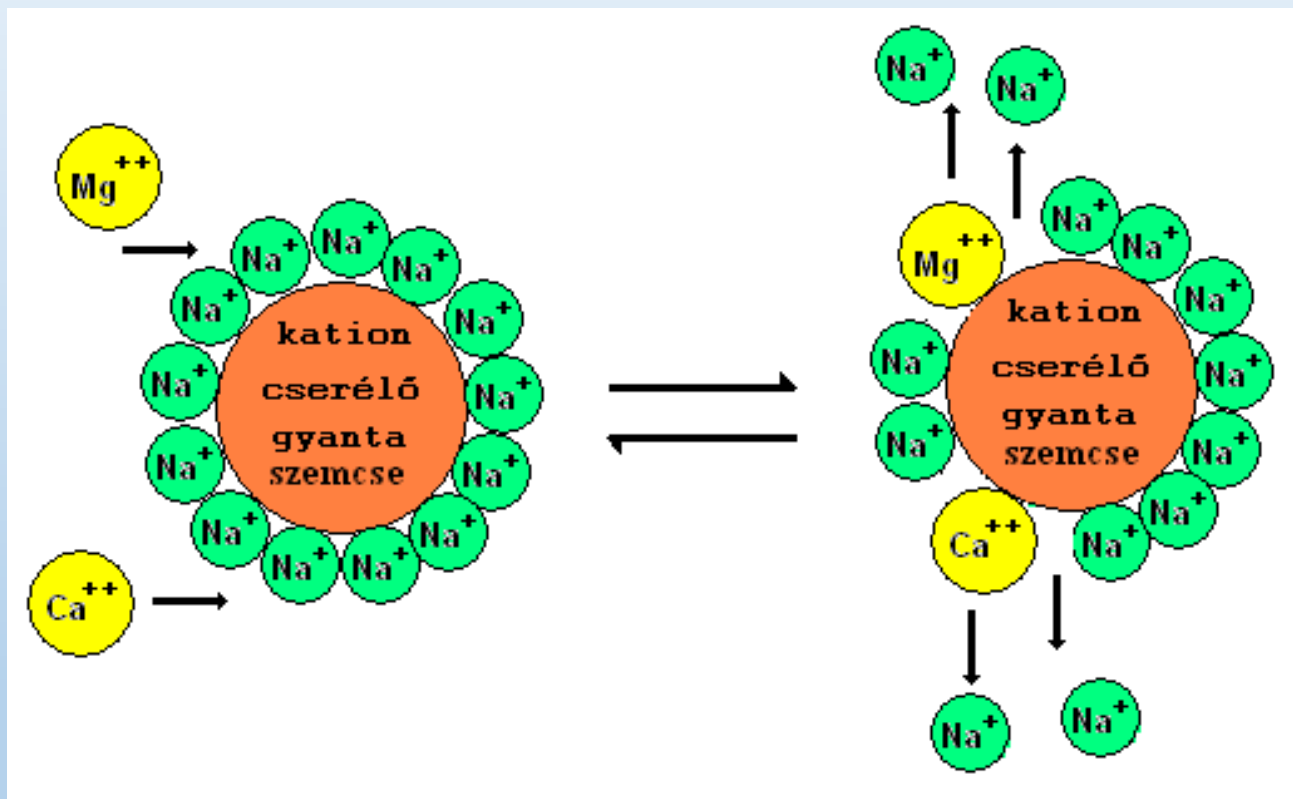
(minden keménységet okozó só egy mólja egyenértékű egy mól kalcium-oxiddal)

mg CaO/dm³ vagy mmol CaO/dm³

Víz lágyítása

Kalcium és magnézium ionokat keménységet nem okozó nátrium ionokra cseréljük ki.

Ioncserélő gyanta

Víz lágyítás ioncserélő gyantával

kimerült gyanta regenerálása: tömény nátrium-klorid oldattal

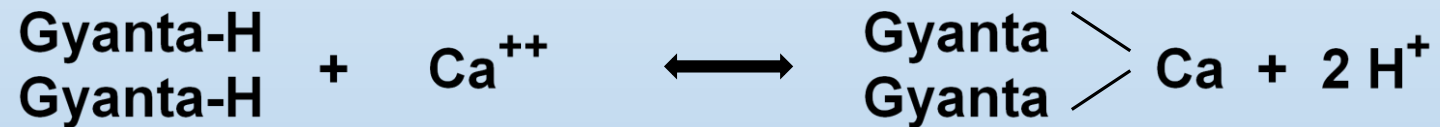
Víz teljes sómentesítése, ionmentes víz előállítása

Na⁺ helyett H⁺

és utána

anionok helyett OH⁻

Kationcserélő gyanta:

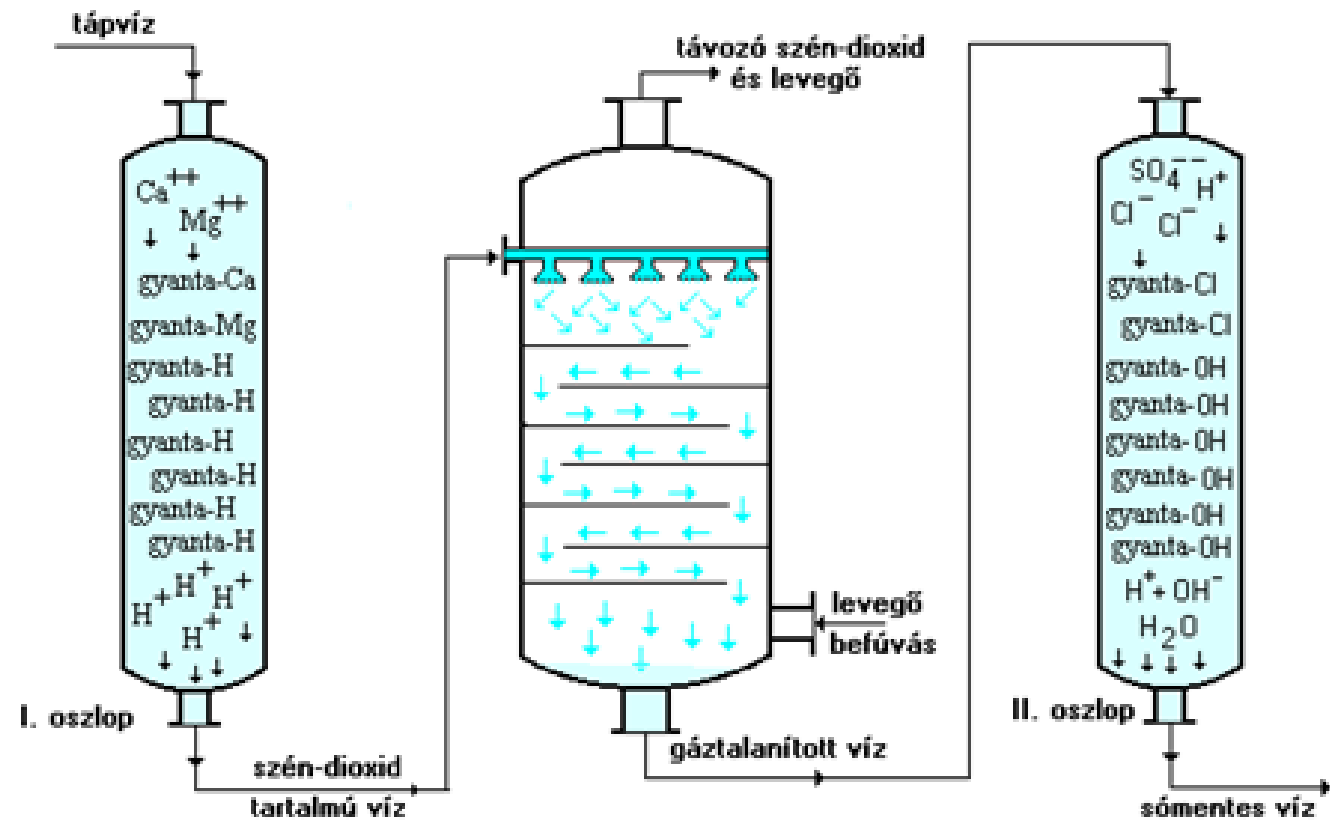
A kimerült kationcserélő gyanta tömény sósav oldattal regenerálható

Anioncserélő gyanta:

A kimerült anioncserélő gyanta tömény nátrium-hidroxid oldattal regenerálható

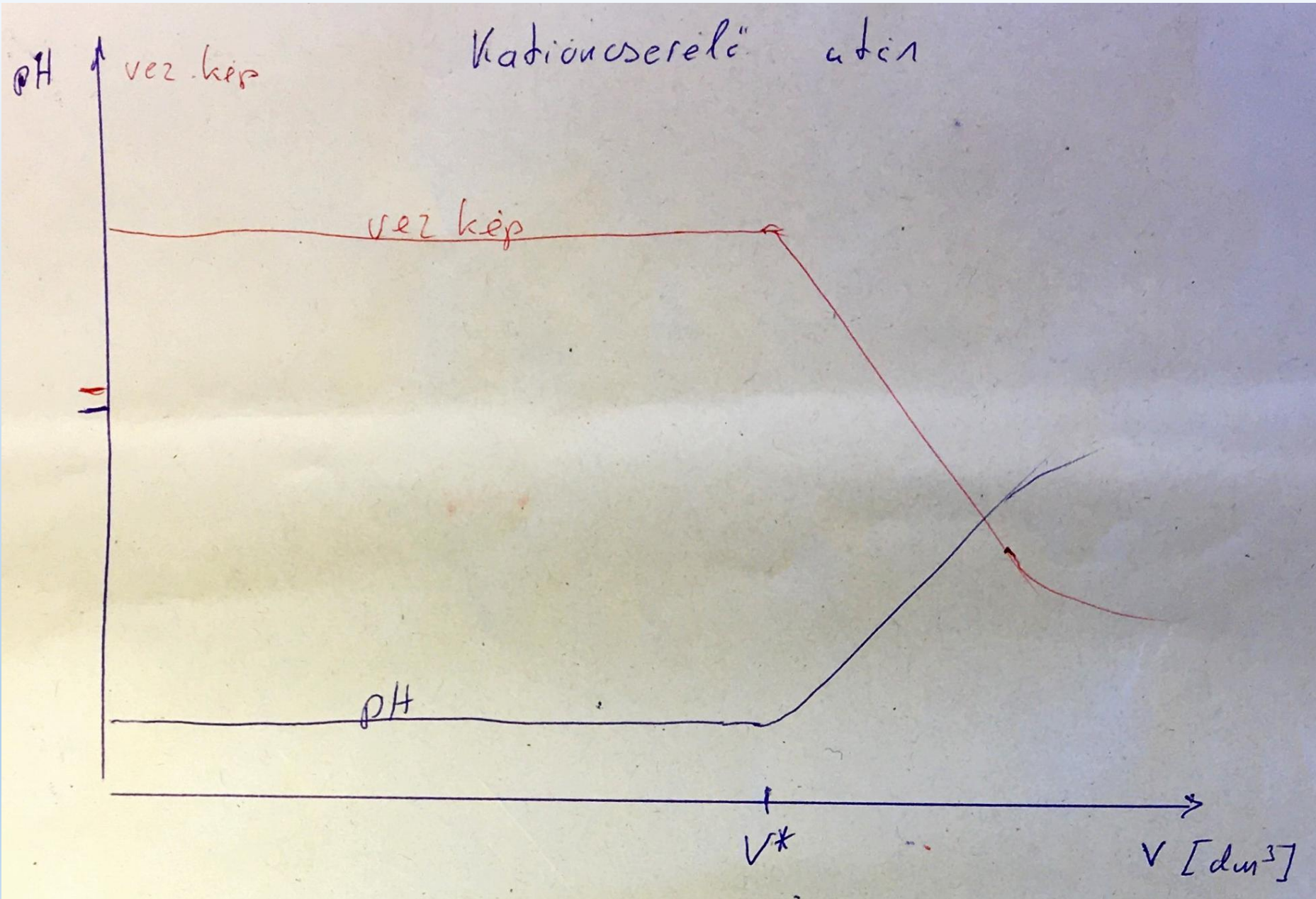
Nagynyomású kazántápvíz előkészítés

ha kimerül az oszlop
a távozó víz nem savas

ha kimerül az oszlop
a távozó víz savas

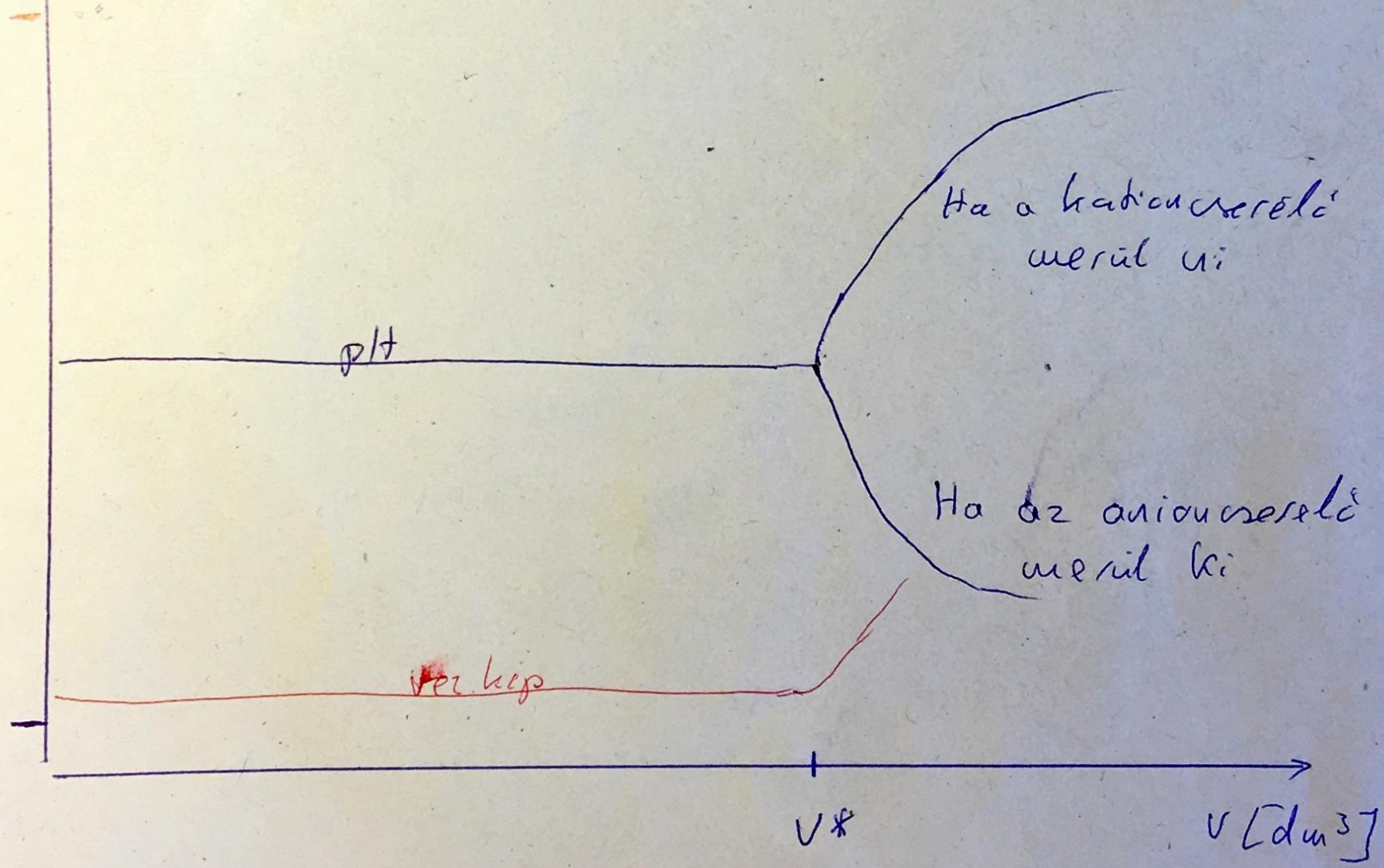
Az oszlopok sorrendje nem cserélhető fel, mert ha a tápvíz először az anioncserélő oszlopra kerül, akkor a képződő kalcium- és magnézium-hidroxid lerakódik a gyantára.

pH / vez. kőp

Anion cserélő után

Mérési adatok (mm papíron történő) ábrázolásához:

- Egy A4-es mm papíron egymás alá két diagram (kation- ill. anioncserélő utáni pH és vez.kép. adatok)
- Tengelyek osztása: csak értelmes tartományt ábrázolni (ahol adat is van), de azt minél pontosabban: csak azt a tartományt ábrázoljuk, ahol adat is van (pl. pH esetén NEM 0-14 között!!), de pH esetén legalább 2 pH egységet ábrázoljunk!
- Egy diagramon két görbe (pH és vez.kép.) a függőleges tengelyen két, független skálázással.
- A mért pontok „laza csuklóval”, folytonos görbe vonallal összekötve
- A görbéken felirattal vagy másképp jelezni, hogy melyik függőleges tengely-osztáshoz tartoznak

✓* leolvasása:

Az a víztérfogat, aminél (az egyik diagramon!) már mindkét görbén egyértelműen látszik, hogy változás történt. A változás irányából következik, hogy melyik gyanta merült ki.

A mért adatokkal végzett számítások: 1. gyanta kapacitása

1	2	3	4	5	6	7	8
Anyag neve	konc. (mg/l)	M (g/mol)	Moláris konc. (mmol/l)	Cserélendő H ⁺ /OH ⁻ konc. (mmol/l)	Áttörésig átfolyt vízben levő cserélendő H ⁺ /OH ⁻ (mmol)	Áttörésig átfolyt vízben levő ÖSSZES cserélendő H ⁺ /OH ⁻ (mmol)	Kimerült ioncserélő gyanta kapacitása (mmol/cm ³)
CaCl ₂	100		2/3	4*2	5* v*	} Σ ₆	<u>7</u> / <u>v</u> gyanta
MgCl ₂	300		2/3	4*2	5* v*		
NaCl	50		2/3	4	5* v*		

A mért adatokkal végzett számítások: 2. keménység

1	2	3	4	5	6	7	8
Anyag neve	konc. (mg/l)	M (g/mol)	Moláris konc. (mmol/l)	Cserélendő H ⁺ /OH ⁻ konc. (mmol/l)	Áttörésig átfolyt vízben levő cserélendő H ⁺ /OH ⁻ (mmol)	Áttörésig átfolyt vízben levő ÖSSZES cserélendő H ⁺ /OH ⁻ (mmol)	Kimerült ioncserélő gyanta kapacitása (mmol/cm ³)
CaCl ₂	100		2/3	4*2	5* v*	Σ ₆	<u>7/v</u> _{gyanta}
MgCl ₂	300		2/3	4*2	5* v*		
NaCl	50		2/3	4	5* v*		

..... mmol/dm³ CaO → ..... mgCaO/l

A kézzel(!) elkészített jegyzőkönyvet és a mm papírt (egy állított lapon a két diagram) megfelelő, jól látható minőségben lefényképezve az alábbi e-mail címre küldjék:

csikor@mail.bme.hu

Az üzenet tárgya: **VÍZTECH LABOR – név – NEPTUN KÓD**

Határidő: a laboratóriumi gyakorlat napján éjfél.

Jó munkát!